

РЕШЕНИЕ

№ 33801

гр. София, 16.10.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXI КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в
публично заседание на 03.10.2025 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Силвия Димитрова

ЧЛЕНОВЕ: Евгения Баева

Адриан Янев

при участието на секретаря Росица Б Стоева и при участието на прокурора
Ивайло Занев, като разгледа дело номер **5042** по описа за **2025** година
докладвано от съдия Адриан Янев, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс
(АПК) във вр. с чл. 285 и чл. 284, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането
под стража (ЗИНЗС).

Образувано е по касационна жалба на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ срещу
решение № 6741/26.02.2025 г., постановено по адм. д. № 2948/2024 г. по описа на
Административен съд София - град, в частта, с която този касатор е осъден да заплати на З. Е. Л.
сумата в размер на 2 272,45 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди за
периода от 02.01.2018 г. до 28.05.2020 г. и от 29.05.2020 г. до 31.08.2020 г., вследствие на
противоправно бездействие на длъжностни лица на ГДИН, изразяващо се в неосигуряване на
необходимото третиране срещу хлебарки и дървеници в Затвора [населено място], ведно със
законната лихва от 21.03.2024 г. до окончателното изплащане на главница.

В касационната жалба се поддържа, че не са обсъдени всички доказателства по делото. Не били
доказани емоционалните преживявания на ищца, а събраните свидетелски показания не
кореспондирали с писмените доказателства. От медицинската справка се установявало, че ищецът
не посещавал здравната служба, вследствие на ухапвания от дървеници. Счита, че е извършена
дератизация и дезинсекция на помещенията в затвора, поради което липсвало незаконосъобразно
бездействие на служители на ГДИН. Допълнително се развива за липсата на причинна връзка
вредите и сочените в исковата молба бездействия.

Подадена е касационна жалба от З. Е. Л. срещу решение № 6741/26.02.2025 г., постановено по
адм. д. № 2948/2024 г. по описа на Административен съд София - град, в частта, с която е

отхвърлена претенцията над размера от 2 272,45 лева до предявения размер от 20 000 лева.

В касационната жалба се правят оплаквания, че първата инстанция неправилно е определила размера на обезщетението, тъй като не отговоря на принципа за справедливост по чл. 52 ЗЗД.

Участващият в касационното производство прокурор дава заключение за неоснователност на двете жалби.

Касационният съд, съобразявайки събраните по делото доказателства и наведените касационни основания, прилагайки нормата на чл. 218 от АПК, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Касационните жалби са процесуално допустими, като подадени в преклузивния срок, от надлежни страни и срещу подлежащо на оспорване съдебно решение.

Касационният контрол на оспореното съдебно решение е ограничен от въведените с жалбата основания, с изключение на съответствието му с материалния закон и съществени процесуални изисквания, свързани със съществуването и упражняването на субективното публично право на жалба, за които съдът следи служебно. Касационната инстанция обсъжда правни, а не фактически въпроси, поради което не събира и не преценява доказателства, а проверява само законосъобразността на изводите на решаващия съд.

Производството пред първата инстанция е образувано по искова молба на З. Е. Л. против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН), с която се иска осъждане сумата от 20 000 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди (физическо и психическо страдание, значителен дискомфорт, накърняване на човешкото достойнство, притеснения, нарушен сън, малоценност, отчаяние и безнадеждност) 02.01.2018 г. до 31.08.2020 г., вследствие на противоправно бездействие на длъжностни лица на ГДИН, изразяващо се в неосигуряване на необходимото третиране срещу дървеници в Затвора [населено място], ведно със законната лихва от 21.03.2024 г. до окончателното изплащане на главница.

Съдът е установил от фактическа страна, че З. Е. Л. е пребивавал в Затворническо общежитие „К.“ за периода от 02.01.2018 г. до 28.05.2020 г., а от 29.05.2020 г. до края на исковия период се е намирал в ЗООТ „К.“. Прието е, че периодично на два месеца се извършва дератизация и дезинсекция на затворническите помещения, което се установявало от представените договор за обществена поръчка и протоколи за извършени услуги. От свидетелските показания е направен извод, че през процесния период ищецът е имал ухапвания от дървеници, въпреки извършваните пръскания.

Съдът е приел, че е била недостатъчна честотата и качеството на извършената обработка с цел дезинсекция, тъй като се доказвали ухапванията от дървеници. Направен е извод за нарушение на чл. 3 ЗИНЗС, доколкото ищецът е би поставен в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието. Като справедливо обезщетение е посочена сумата от 2,35 лева на ден, което за период от 967 дни възлиза на 2 272,45 лева.

Първата инстанция е осъдила ГДИН да заплати на З. Е. Л. сумата от 2 272,45 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди за периода от 02.01.2018 г. до 28.05.2020 г. и от 29.05.2020 г. до 31.08.2020 г., вследствие на противоправно бездействие на длъжностни лица на ГДИН, изразяващо се в неосигуряване на необходимото третиране срещу хлебярки и дървеници в Затвора [населено място], ведно със законната лихва от 21.03.2024 г. до окончателното изплащане на главница, като е отхвърлен искът за разликата над този размер до предявения размер от 20 000 лева, както и за общ 6 дни от исковия период, считано от 01.01.2018 г. до 31.08.2020 г. Присъдени са разноски в размер на 527,40 лева – за адвокатски хонорар.

Решението е валидно и допустимо, но неправилно в частта за определеното обезщетение.

На първо място следва да се посочи, че З. Е. Л. не оспорва отхвърлената претенция за 6 дни от

исковия период, доколкото е несъгласен единствено с размера на дневното обезщетение за определените 967 дни от исковия период. Следва да се посочи, че за 5 дни ищецът се е намирал в домашен отпуск през исковия период, а настаняването в затворническите помещения е било от 02.01.2018 г. , а не от 01.01.2018 г. Именно в тази връзка се поддържа в неговата касационна жалба, че за изключително дълъг период от 967 дни не е имал необезпокояван сън.

Съдът е изяснил напълно фактическата обстановка по делото, събрал е относимите за правилното решаване на спора доказателства, обсъдил ги е в тяхната взаимна връзка и във връзка с възраженията на страните.

Установеното от първата инстанция психическо състояние на ищеца по време на престоя му в затворническите помещения през исковия период е направено въз основа на свидетелските показания на М. П. и В. Т.. Първата инстанция не е допуснала нарушение при оценката и анализа на свидетелските показания, доколкото ги е съпоставил помежду им с писмените доказателства, за което е изложил ясни мотиви за това.

Първата инстанция съд не е допуснала нарушение при оценката и анализа на доказателствата. Имено в тази връзка е прието, че е извършвана дезинсекция, но същата не е била достатъчна с оглед установените факти , свързани с ухапвания от дървеници. Не се споделят оплакванията на ГДИН, че не е съобразена медицинската справка, приложената по делото. Вярно, че в същата липсва отразяване на извършени медицински прегледи, вследствие от ухапвания от дървеници, но от показанията на свидетелите се установява, че на ищеца е бил отказван такъв преглед, въпреки направените оплаквания.

Във връзка с горното не са допуснати процесуални нарушения при установяване на релевантните факти, за което е извършено пълен и точен анализ на свидетелските показания и писмените доказателства.

Съгласно чл. 284, ал. 1 и ал. 2 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 ЗИНЗС. В случаите по чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС съдът взема предвид кумулативното въздействие върху лицето на условията, в които се е изтърпявало наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, продължителността, както и други обстоятелства, които имат значение за правилното решаване на спора.

Съгласно чл. 19, ал. 1 ППЗИНЗС местата за лишаване от свобода следва да отговарят съответните санитарни изисквания, сред които са необходимостта от извършване на дейности по дезинсекция и дератизация. От свидетелските показания се налага извод за наличие на дървеници и ухапвания, поради което е налице нарушение на чл. 19, ал. 1 ППЗИНЗС, вр. чл. 3, ал. 1 ЗИНЗС. В случая се презюмират настъпили неимуществени вреди и непосредствена причинна връзка между вредите и нарушението – арг. чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС, поради което са неоснователни оплакванията на ГДИН за недоказването им.

Касационната инстанция не споделя определения от първата инстанция размер на обезщетение за претърпените неимуществени вреди. Съгласно чл. 52 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), приложим по препращане от § 1 ЗР на ЗОДОВ, обезщетението за неимуществени вреди се присъжда от съда по справедливост. Понятието „справедливост“ е морално-етична категория и включва съотношението между деянието и възмездиято. Всъщност, размерът на обезщетението като паричен еквивалент на причинените неимуществени вреди, се определя при съобразяване характера, вида, изражението и времетраенето на претърпените вредни последици, ценността на засегнатите нематериални блага и интереси и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането, така, че обезщетението да не бъде средство за неправомерно обогатяване. Спазването на принципа на справедливостта като законово въведен критерий за

определяне паричния еквивалент на моралните вреди, изисква размерът на обезщетението за претърпени неимуществени вреди да бъде определен от съда, с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице. Обезщетението следва да се определи с оглед характера на деянието, естеството и степента на претърпените вредни последици от ищеца и периодите, през които е търпял неприемливите условия при изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в затворнически помещения при отчитане икономическия стандарт на страната.

В случая се касае за ухапвания от дървеници, които наред с характерните за това сърбежи и обриви, са причинили нарушения на съня на ищеца. Посоченото е свързано със значителен ежедневен дискомфорт. Ищецът е бил поставен в състояние, при което няма какво да направи за справяне с нарушението и може да разчита единствено на преустановяване на незаконосъобразното бездействие, а това води до появата на чувства на безпомощност и безнадеждност. Според съда справедливо обезщетение следва да е 5 лева за всеки ден, през който не са осигурявани благоприятни условия, а не 2,35 лева дневно, както е определила първата инстанция. Това означава, че дължимото обезщетение за 967 дни е 4 835 лева. Именно такъв размер би репарирал преживяните от ищеца негативни емоции от обсъжданото нарушение.

Предвид гореизложеното, касационната инстанция приема, че обжалваното решение е постановено в нарушение на материалния закон и следва да се отмени в частта, с която е отхвърлен искът за разликата от 2 272,45 лева до 4 835 лева, като вместо това да се осъди ГДИН да заплати тази сума. Решението в останалата обжалвана част за сумата над 4 835 лева до предявения размер от 20 000 лева следва да се остави в сила като правилно.

По разностките:

С оглед изхода на делото З. Е. Л. има право на разноски.

По отношение на първата инстанция следва да се присъдят още 4,61 лева за адвокатски хонорар за предоставена безплатна правна помощ, доколкото същите са в общ размер на 531,85 лева, изчислени по чл. 7, ал. 2, т. 3 от Наредба за минималните адвокатски възнаграждения (ред. ДВ, бр. 88 от 04.11.2022 г. – действащата редакция към датата на приключване на последното заседание пред първата инстанция), а присъдените от първата инстанция са 527,40 лева, т. е. присъжда се разликата от 4,61 лева. По делото е приложен договор за представяне на правни услуги, от който се установява, че на ищеца е предоставена безплатна правна помощ по реда на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА. На основание чл. 38, ал. 2 АПК възнаграждението се изплаща на адвоката, предоставил правната помощ.

Първата инстанция е присъдила в полза на ищеца да се заплати адвокатски хонорар, което не е в съответствие с чл. 38, ал. 2 АПК, но липсва оплакване с жалбата в тази част на решението, поради което касационната инстанция не дължи произнасяне. Същото е и по отношение на държавната такса, дължима за образуване на първоинстанционното производство, която е обсъдена в мотивите на решението, но липсва отразяване в диспозитива.

По отношение на касационното производство следва да се присъдят 10 лева за държавна такса в полза на З. Е. Л.. Приложеният пред първата инстанция договор за правна помощ се отнася за всички инстанции, доколкото това е изрично отбелязано в него, поради което на основание чл. 38, ал. 2 АПК адвокатът има право да му се присъди адвокатски хонорар в размер на 531,85 лева, изчислен по реда на , чл. 7, ал. 2, т. 3 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа.

По изложените съображения и на основание чл. 221, ал. 2 АПК, съдът

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ решение № 6741/26.02.2025 г., постановено по адм. д. № 2948/2024 г. по описа на Административен съд София - град, В ЧАСТТА, с която е отхвърлен иска на З. Е. Л. за осъждане на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати сумата над 2 272,45 лева до сумата от 4 835 лева, , представляваща обезщетение за неимуществени вреди за периода от 02.01.2018 г. до 28.05.2020 г. и от 29.05.2020 г. до 31.08.2020 г., вследствие на противоправно бездействие на длъжностни лица на ГДИН, изразяващо се в неосигуряване на необходимото третиране срещу хлебарки и дървеници в Затвора [населено място], ведно със законната лихва от 21.03.2024 г. до окончателното изплащане на главница, и вместо това постановява:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на З. Е. Л. разликата от 2 272,45 лева до сумата от 4 835 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди за периода от 02.01.2018 г. до 28.05.2020 г. и от 29.05.2020 г. до 31.08.2020 г., вследствие на противоправно бездействие на длъжностни лица на ГДИН, изразяващо се в неосигуряване на необходимото третиране срещу хлебарки и дървеници в Затвора [населено място], ведно със законната лихва от 21.03.2024 г. до окончателното изплащане на главница.

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 6741/26.02.2025 г., постановено по адм. д. № 2948/2024 г. по описа на Административен съд София – град в останалата му част.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на адвокат И. В. Ю. още 4,61 лева, представляваща адвокатско възнаграждение за предоставена безплатна правна помощ на ищеца в първоинстанционното производство,

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на З. Е. Л. сумата от 10 лева – държавна такса в касационното производство.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на адвокат И. В. Ю. сумата от 531,85 лева, представляваща адвокатско възнаграждение за предоставена безплатна правна помощ на ищеца в касационното производство.

Решението е окончателно.

Председател:

Членове: